

Abstrakt

Sbírka antického skla Národního muzea čítá přes 200 vesměs intaktních, dosud až na pár výjimek, nepublikovaných nádob, které zahrnují široký chronologický rámec od 5. století př. n. l. do konce antiky. Jádro sbírky tvoří foukané sklo do formy i z volné ruky. Rozbor sbírky nabízí pohled do historie antické sklářské výroby, nacházejí se v ní příklady všech výrobních postupů, od skla formovaného na hlinité jádro, přes sklo zhotovované leháním do formy k foukanému sklu do formy i z volné ruky. Ve sbírce je zastoupeno mnoho různých dekoračních technik a stylů praktikovaných v antice, rovněž se v ní nacházejí nádoby z mnoha různých míst římského impéria i mimo něj. Hlavní část práce tvoří foukané sklo římského císařství (kapitola čtyři) zhotovované z volné ruky i foukáním do formy, z toho prakticky polovinu tvoří unguentaria různých typů. Až na několik výjimek je většina zhotovena z přirozeně zbarveného skla různé intenzity nazelenalého nebo modrozeleného zabarvení. V této kapitole se nacházejí téměř všechny možné typy nádob zhotovovaných v tomto období. Nádoby byly seřazeny na základě typů – např. tvary otevřené, tvary uzavřené a v rámci těchto typů dále na základě dalších kritérií, které vytvářejí další podskupiny, jako například formy bez nožky, na nožce, s uchem, bez uch, se dvěma uchy apod. Tak vznikly v rámci určitého typu další kategorie, například misky bez nožky, misky na nožce, lahve bez uch atd. Uvnitř každé kategorie pak byly nádoby řazeny chronologicky. Kromě typologie a chronologického rámce byly nádoby, pokud to bylo možné, zařazeny i do geografického kontextu. Jako komparativní materiál bylo použito v první řadě antické sklo pocházející z nálezového kontextu (např. římské sklo z kantonu Ticino, Magdalensbergu, Colcestro nebo Herculanea), ze záchranných výzkumů v Izraeli a dále z velkých sbírek světových muzeí, například Corning Museum of Glass, Royal Ontario Museum, Toledo Museum of Art apod. Kromě nádob určených ke každodenní potřebě se ve sbírce nachází i několik výjimečných kusů, jako je kulovitá lahev s rytým pohledem na přístav v Puteoli a s nápisem. Mnoho nádob pochází z východního Středomoří pozdního císařství, kdy se sklářská výroba západu a východu odvíjí odlišným směrem.

Klíčová slova: Antické sklo, sklo formované na jádro, foukané sklo, západní Středomoří, východní Středomoří, islámské sklo